

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 187. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 2 — 1923 október 12 Péntek

Ami tett és ami terv

Egyre megdöbbentőbb részletekkel bontakozik ki a fascista merénylet terve. Constantinescu miniszter lakásán órától-órára összegyűltek a miniszterek, hogy új részleteket ismerjenek meg. És minden óra meghozza a maga szenzációját és a miniszter lakásán már valószínűleg gyűlt össze, melyet a különböző antiszemita otthonokból koboztak el. A gazdag fegyvertár azonban nem teljes. Hiányzik az az egyetlen fegyver, amellyel *tényleg* elkövettek merényletet, hiányzik az a vasbunkó, amellyel tegnap egyik előkelő bukaresti szálló halljában fejbévágták Rosenthal szerkesztőt, a legnagyobb román demokratikus lapkoncern igazgatóját.

De még mindig hiányoznak azok is, kik pár hónap előtt ugyancsak vasbunkókkal súlyosan összeverték Cocea bukaresti újságírót ki az emberi jogok egyik legismertebb, szinte extrém román harcosa. És hiányoznak azok is, kik már jónéhányszor betörték a legnemesebben liberális Costa Foru ablakait és alig pár nap előtt a román demokrácia egyik derék előharcosát, Mille Constantint tisztelték meg azzal, hogy ablakbetöréses látogatást tettek nála. Hiányoznak ezek az ablakbetörők is, de helyettük egyre újabb és újabb részleteket tudunk meg azokról a tervekről, melyeket szerencsére nem követték el, — bár elkövethettek volna.

Bennünket ezuttal nem a papirostervek, — bármilyen átkosan gonoszak lennének is — érdekelnék, hanem azok a tervek, amelyeket végrehajtottak. A mi fantáziánk nem csapong szabadon és értékükre tudjuk leszállítani azoknak a terveknek értékét, melyek jelentőségét az adja meg, hogy kik ellen irányulnak. És a Jasiban, Barladon, Kolozsváron és másutt betört zsidó fejek, a bukaresti demokratikus zsidó szerkesztő ellen elkövetett merénylet súlyosabb valóságok, mint azok a tervek, melyeket bizonyára jelentőségre tetéz az, hogy felelős kormányférfiak azok, akiket áldozatokul szemeltek ki. El kívánjuk kerülni a könnyű összehasonlítást: mit jelent az elkövetett merénylet a legnagyobb román lapok szerkesztője ellen és mit jelent a megakadályozott terv, mely miniszterek ellen irányult. Súlyos valóság az egyik és megdöbbentően súlyos, már fenyegető lehetőségében is a másik. És nem fontos számunkra az sem, hogy a terv kieszelői már hurokra kerültek, — de a merényletek elkövetői még mindig szabadok és ha netán elfognák őket, csak azoknak köszönhetik, kik a terveikig jutottak el.

Ami fontos és ami szembeállításra alkalmas, az a motívum, amelyek miatt tetté lett a terv a szerkesztő esetében és megakadályozták, amikor a politikuskok ellen készült.

Costa Foru és Mille Constantin ablakainak beverése tiltakozás és bosszu a szellem szabadsága ellen. Válasz az emberi jogok ligájának megalakítására, válasz arra, hogy szembe mertek szállni a fascista demagógia gyűlölet-terrorja ellen. Azért követtek el ellenük merényletet, ablakbetöréstől fejbéverésig, mert soha se szüntek meg, már éveknél és hónapoknál előtte sem, harcolni azok ellen, akikről már akkor feltételezték, hogy nem fognak megelégedni zsidó fejek beverésével és ablakbetörésekkel, de féltelenségük eljut majd olyan tervekig is, amelyeket most, szerencsére, sikerült megakadályozni. Viszont, hogy ilyen merénylet tervek valóság elé értek, hibásak azok, bűnösök azok, kik vagy semlegességgel, vagy hallgatlagos jóváhagyással vették tu-másul azokat a tényleges fejbéveréseket. A bevert fejt, némává ütelték Rosenthal és az elvált szeretlen Cocea nemes eszmék áldozatai. A mostani merénylet azonban nem eszmék, hanem csak a hatalom képviselői ellen irányult, mert nem tartották őket elég erőseknek, mert

gyengeségük biztatás volt, bátorítás a merényletekre, pusztításra és gyűlöletre.

Most azután e gyengeség bosszulta meg magát. De vajon lesz-e ereje a kormánynak ahhoz, hogy amilyen eréllyel meg tudta akadályozni az ellene irányuló merényleteket, ép olyan eréllyel vessen véget azok garázdálkodásának, kik mások ellen *tettek* jutnak el. Talán

A bukaresti fascista-összeesküvők nyomában

Homályban a felbujtók. A fascisták és cuzisták egymást vádolják. A kormány szigorú intézkedésekkel fojtja el a törvényellenes mozgalmakat

Kolozsváron megtörtént az első letartóztatás

(Bukarest, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti rendőrség tegnap egész nap a fascista összeesküvés részleteinek felderítésével foglalkozott. A tegnapi nyomozás során a hatóságok újabb fontos bizonyítékokra akadtak, amelyeket egyelőre a nyomozás fontos érdekeire való tekintettel titokban tartanak. A lefoglalt irattár átvizsgálását tegnap estig még nem fejezték be; ez is bizonyítja, hogy a fascisták lefoglalt levelezésében igen sok a kompromittáló adat. A rendőrség ma közölte az újságokkal annak a fiatal diáknak a nevét, akinek a leleplezése az első adatokat szolgáltatta a hatóságok részére.

A diák Janescu másodéves joghallgató, és bacau-i illetőségű. A diáknak lelkiismeretfurdalásai voltak, közölte társai tervét Bacau prefektusával Oroveanuval, aki azonnal jelentést tett az ügyről Marzescu miniszternek. A rendőrségi nyomozás során kiderült, hogy ifjabb Zelea Codreanu és Mota vasárnapról hétfőre virradó éjjel egyidőben érkeztek Bukarestbe. Codreanu Jasiból, Mota pedig Kolozsvárról. Igy kétségtelen, hogy az egyes távoleső diákcsoportok élénk összeköttetést tartottak fenn egymással. A rendőrség most lázasan nyomoz, hogy az összeköttetés szálait felfedezze. Az eddigi jelek szerint igen valószínű, hogy

az összeköttetést futárszolgálattal bonyolították le.

A bukaresti rendőrség tegnap éjjel letartóztatott két bukaresti diákot, akik állítólag a futárszolgálatot végezték. A késő éjjeli órákban a két

A fascisták egymást vádolják

Az összeesküvés újabb részletei még mára sem bontakoztak ki teljességgel. A bukaresti sajtó egyöntetűen megállapítja, hogy a letartóztatott diákok csak

vak eszközei voltak a felbujtóknak.

Az első jelentések arra engedtek következtetni, hogy a háttérben a fascisták szervezete áll. Ezt a feltevést a fascista szervezet nyilatkozataiban határozottan visszautasítja, de a bukaresti lapok mai száma is már nem fascista, hanem cuzista összeesküvésnek nevezi a komplotot. Az ország közvéleménye azonban nem tud különbséget tenni a fascisták és cuzisták között, mert a két szervezet szálai annyira egymásba vannak kuszálva, jelszavaik és harcmodoruk annyira megegyezik, hogy a két szervezet kifelé egyetlen egy erőt reprezentál. A bukaresti sajtó demokratikus orgánumai azon véleményüknek adnak kifejezést, hogy a két névre csak azért van szükség, ha valamelyiket a kettő közül atrocitással vádolják,

kényelmesen foghatja rá a másikra.

A fascisták egyik volt vezére Baroncea, akiről az Uj Kelet is megírta, hogy kizárták a fascista szervezetből, érdekes levelet küldött be a lapokhoz. Baroncea levelében tagadja, hogy Padeanun, őt valamint a többi társait kizárták volna a fascista szervezetből.

— Nem is zárhattak ki bennünket a fascista szervezetből — írja levelében, mert

mi vagyunk az igazi fascisták,

a mai napok súlyos eseményei meg fogják győzni a kormányt arról, hogy tervek meghíusítása ott kezdődik, mikor végrehajtott tervek sorát zárják erélyes kézzel el. És ép ezért emelkedik jelentőségében a napi események fölé az a tény, hogy amikor erélyes kézzel a kormány letiporja az ellene *tervezőket*, nem engedi elfutni azokat, kik mások ellen a *tettig* jutnak el.

letartóztatottat bizonyíték híján szabadon bocsátották.

A vizsgálat megállapította, hogy az összeesküvés terv nemcsak Bukarestre terjed ki. A cuzisták tervei szerint egyazon időben a vidék összes fontosabb gócpontjaiban merényletet akartak elkövetni. Florescu miniszter ma rendeletet küldött az összes vidéki főügyészeknek, hogy haladéktalanul indítsák meg a vizsgálatot. A jasi főügyész is megkapta a bukaresti rendelkezéseket és az utasításoknak megfelelően

házkutatást tartott Cuza lakásán

és a fascisták székhelyén, a Hotel Bejanban, azonkívül több gyanúsított lakásán. Azonban sem Cuzánál, sem Sumleanunál nem találtak semmi kompromittáló adatot.

A Hotel Bejanban a vizsgálat során megtalálták az antiszemita szervezet taglistáját, a fascista-egyesület alapszabályait és számos taglistát. Egy táviratot *Marcu tábornoknak* Krajovából és három levelet *Dimitriu őrnagytól*. A jasi főügyész rendeletére a CFR több fiatal tisztviselőjét letartóztatták és Bukarestbe vitték. Elrendelték a garneatai diákok elfogatását, akik

a letartóztatás elől megszöktek.

A bukaresti ügyészség ma folytatta a vizsgálatot az összeesküvés ügyében. Nicoleanu tábornok és Papanopol vizsgálóbíró több ízben ismét kihallgatta Zelea Codreanun és fiát. Az öreg igazgató kijelentette, hogy

fia teljesen különálló életet él

és sohasem volt tudomása fia ténykedéséről. A fiatal Codreanu *teljes beismerésben van*. Valószínűleg ma szenzációs letartóztatások lesznek.

akik hűek maradtunk Padeanuhoz és egyesületünk az olasz-román fascista szervezett Bacaloglu Elena asszony programja alapján. Azok, akik bennünket ki akartak zárni, kiléptek a szervezetből és elárulták a fascizmus ügyét. Az árulók, miután szeptember 8-án betörték Padeanu ablakait, ellopták a bélyegzőket és a „Fascismul“ kliséjét, kinyomtatták a lapot és bennünket az állapotban kizártak a szervezetből. Mi emiatt meg is tettük a feljelentést az ilfovi ügyészségen.

Az Universul tulzottnak mondja az összeesküvés híreket

Az „Universul“ részletesen foglalkozik az összeesküvéssel és kijelenti, hogy nem kell az összeesküvésnek különösebb fontosságot tulajdonítani. Bizonyítani igyekszik a vádak alaptalanságát, hangsúlyozva, hogy az egész összeesküvés egy diák fantáziájának a terméke, aki kizártak a mozgalomból. A lap szerint egyedüli komoly bizonyíték a kizárt diáknak, Janescunak egyik levele, melyben kijelenti, hogy

nem vállal szerepet olyan egyesületben, amely miniszterek meggyilkolását tűzte ki céljául.

Az „Universul“ kijelenti, hogy Zelea Codreanu, a fiatal diák, valóban tett olyan kijelentést, hogy az egyesületnek volt terrorista szekciója, de egyelőre csak elméleti alapon. Nem volt kitzúve egyetlenegy személy sem meggyilkolásra s egyetlenegy helyiség vagy épület felrobbantásra. Ez a fiatal diák, írja

ächer
adó raktára
d 31

Raktár 634

Endefail
Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,
gelönyösebben
OSNÁL
9, Telefon 954.

erárugyár
szám
nyoc.: Juvaere. Cluj
kereskedés
any, azüst és
tínabaváltás!
ete, gyári lerakata
tóknek!

legolcsóbb
sen vágott
r kapható:
migyár
n-u.) 8. sz.
tra ingyen

Fióküzlet:
Egeres
összeszegezett
létre azonnal
áron 1361
fakereskedés
és ládagyar
tői-ut) 1 szám

ea-Mare
Pliczy 16. szám

tovább az „Universul“, határozottan beszámíthatatlan s így az egész ügy légből kapott fantazmagóriává zsugorodik össze. Mota, a másik diák, akit letartóztattak, vallomásában mindent tagad éppen úgy, az öreg Codreanu is. A lap tiltakozik az ellen, hogy az egyes hatóságok megtagadták a kellő felvilágosítás szolgáltatását a sajtó számára és hibáztatja a kormányt, hogy kommunikét adott ki anélkül, hogy a vizsgálat pontos eredményét bevárta volna s így egy be nem bizonyított hírrel felkavarta a közvéleményt.

A cikk végén az „Universul“ követeli, hogy amennyiben tényleg volna ilyen összeesküvés, vessenek annak véget, mert ezt az ország érdeke megkívánja, de nem szabad alaptalan hírekkel az országot kompromittálni.

Az „Universul“ hírt ad arról, hogy a hadügyminiszter ma magához kérte Holban tábornokot, a II. hadtest parancsnokát és Boboc generálist, Bukarest város térparancsnokát, hogy együttesen megbeszéljék azokat az intézkedéseket, amelyek

a fascista mozgalommal szemben feltétlenül szükségesnek mutatkoznak.

A fascista összeesküvésnek egyébként mára meglelt a kolozsvári szenzációja is. A rendőrség letartóztatta Breazu Traian bölcsészethallgatót,

Mota kebelbarátját. A letartóztatott diák kihallgatásáról a rendőrség egyelőre nem adott ki jelentést. A kolozsvári diákkörök véleménye szerint Breazunak csak baráti összeköttetése volt Motával, de annak terveibe nem volt beavatva.

A német nagyiparosok külön meg egyezése a francia hatóságokkal

Berlin, október 11. A német nagyiparosok és a francia hatóságok között létrejött meg egyezés Berlinben nagy konsternációt keltett. Illetékes helyről nyert információk szerint a meg egyezés ellentétben áll a kormány politikájával és ezért a berlini kormány minden rendelkezésére álló eszközzel küzdeni fog a konvenció ellen.

Berlin, okt. 11. A Németországnak nyújtandó amerikai hitel kilátásai kedvezők. A tárgyalások annyira előrehaladtak, hogy a részletesen kidolgozott terv már készen is van.

Vandios bandája gyilkolta meg az olasz tisztet

Milanó, október 11. A hatóságok megállapították, hogy a janinai gyilkosságot Vandios görög bandavezér csapata követte el. A gyilkosság részvevőit ismerik, de eddig nem sikerült őket elfogni.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aáron Goldschmidt

És mi történt azután? Október végéig Napoleon elfoglalta egész Poroszországot úgy, hogy a királynak magának is alig maradt többje egy temetőnél. És végül ő maga is, a hatalmas Napoleon? Addig, amíg török tudott lenni a törökkel, zsidó a zsidóval és keresztény a keresztényvel, addig jól ment dolga és az uristen vele volt minden csatáján. De mikor néhány év előtt összehívta a világ minden részéből a rabbinusokat, hogy a zsidó vallást reformálja, hogy megváltoztassa azt, ami az utolsó pontig és kommaig megváltoztathatatlan, — nos, mi történt? Oroszországban megfagy az egész hadserege és majd meglátjuk, meddig bírja még most, hogy Cion istene elfordult tőle!

— De azért Napoleon mégis csak nagy hős, nagyobb még Joálnál és Abisáinnal is,¹⁾ — jegyezte meg Jákob lelkesülten.

— No bizony! Ahhoz is nagy hősiesség kell szépen meghuzódní és az embereket ágyúkkal lelővöldözni! — válaszolt Fülöp ur. Hiszen ez is csak azoknak az eszközöknek segítségével történik, amit a mi jó istenünk adott kezébe. Nem, — akkor már a zsidó Eleázár nagyobb hős volt. Ő is katona volt, — de ő fölládozta saját magát és leszurta az elefántot, hogy így ölhesse meg a rajta ülő gonosz királyt, aki megszenstelenítette a templomot. Mert ha az állat összerogyott, neki Eleázárnak, aki az elefánt alá furakodott, szintén ott kellett pusztulnia.²⁾ Igen édes fiam, amikor Izrael fiait nagy veszély szorongatja, az uristen min-

¹⁾ Joál és Abisáj Dávid király hadvezérei.

²⁾ Történeti tény. Eleázár, Makkábi Judának öccse volt és a leirt módon halt hősi halált.

Kahr bajor diktátor beszél

Bajorország soha nem fog elszakadni a birodalomtól

(München, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két hét óta Bajorországnak törvényes diktátora van: dr. Kahr, a volt miniszterelnök. Politikai meséskönyvet tenne ki, ha valaki összegyűjtene mindazokat a híreket, amelyek ez idő alatt a nembajor és főleg a külföldi sajtóban megjelentek Bajorország politikájáról, terveiről és céljairól. Ezek a hosszú lére eresztett közlemények, hol pápai birodalmat, hol monarchiát csináltak Bajorországból és nem volt az a hihetetlen abszurditás, amit erről az országról meg nem irtak és el nem hittek volna.

Ennek az a titka, hogy a külföldi sajtó egyszerűen arra rendezkedett be, hogy politikai szenzációt csináljon. Nem csoda tehát, hogy jelenleg seregestül nyüzsögnek Münchenben és az ország más nagyobb városaiban a külföldi hírlapírók, akik éjjel-nappal szenzációra vadásznak. Kezdve a párisi „Temps“ csepűszin-haju tudósítójától, a londoni „Times“ át az amerikai „Arizona Kicker“ munkatársain az a tejfelesszáju skandináv riporterig, mindenki „haditudósító“-nak érzi magát. Csapa ostul megszállják az összes középületeket és egyetlen ismertebbnevű közéleti ember sem menekülhet előlük. A külföldi újságírók minden percen várják, hogy felrobban a helyzet Bajorországból és egyikük sem akar lemaradni a szenzációval.

Ötven újságíró

Az így forgalomba kerülő megbízhatatlan, ellentmondó, tendenciózus hírek kiküszöbölésére dr. Kahr magához kérte az összes „véletlenül“ Bajorországban tartózkodó külföldi lapitudósítókat, hogy hivatalosan ismeresse velük a saját, azaz Bajorország politikáját. Felsőbajorország kormánypalotájában folyt le az érdekes találkozó a bajor diktátor és a hetedik nagyhatalom között. Ötven, írószerrel és fényképezőgéppel felfegyverezett újságíró között kezdett el beszélni tömzsi, alacsony természetű nem arányos halk hangon Bajorország korlátlan ura.

Kahr dr., akin egyetlen diktatori vonást sem lehet felfedezni, vontatottan, értelmesen és nyíltan beszél. Egyetlen szava sem vész el abból, amit egy kiszakított jegyzőkönyvlapról mond el a diktátor minden hatásvadászat nélkül, nyílt beismeréssel, folyékonyan, pozíri szünetek elkerülésével. Közel tizenöt percig tartott, amíg kül- és belpolitikai álláspontját megismertette az összes világlapokkal; a világgal. S ily rövid idő alatt mégis kimerítő

programot adott, melyet azzal a reménységgel fejezett be, hogy Németország ismét talpra fog állani.

Ki a bűnös?

A nemzetközi sajtó fórum megfeszített idegekkel figyel, amikor Kahr felhívja a népszövetség figyelmét: nem igaz, hogy egyedül Németország hibás a világháború felidézésében és nem igaz, hogy a német nép háborus revánra gondol. A weimari alkotmányt a német nép nagy szerencsétlenségének bélyegzik és Bajorország leghőbb kívánságát, hogy visszaállítsa a bismarcki szövetséges birodalmat, ugy-szintén a német birodalom tekintélyének és államhatalmának restaurációját a német önértet sértő és elfogult kommentárokkal kísérik külföldön.

— Bajorország nem fog kalandorpolitikát üzni soha, — mondja dr. Kahr — mert a német néppel igazán nem szabad többé kísérletezgetni.

Kettős figyelmeztetés

Mindenki érzi, kiknek szól ez a kettős figyelmeztetés, azoknak a jobb, és baloldali politikusoknak, akik külön érdekeiket fölébe helyezik a német egység érdekeinek.

— Az állam olyan szövetség legyen, melynek összes tagjai kölcsönösen elismerjék, tiszteljék és támogassák egymást. A pártembereknek ismét hazafiakká kell lenniök.

Ezt az imperatívuszt kétszer is aláhúzták a külföldi újságírók, mert Kahr dr.-nak ez a kijelentése egyszer és mindenkorra ledöntötte a Bajorország elszakadásába vetett reményeket. A bajor nép hű marad az osztatlan német birodalomhoz. Ezt üzeni Bajorország diktátora Franciaországnak, Angliának, Olaszországnak, Amerikának, Magyarországnak, Csehszlovákiának, Hollandiának, Svájnának, az északi- és Balkán-államoknak. Mindenkinek. A német szocialistáknak, a kommunizmusnak is.

— A marxizmus halála az államnak, amely köteles azt tehát minden téren és minden erejével visszazoritani. Ha az állam a maga ura akar maradni, éppúgy le kell vernie a tömeg uralmát, mint valamelyik osztály diktatúráját. Paktumról itt nem lehet szó.

A bajor dogma

Kahr minden szava kalapácsütésként hat és láncá kovácsolódik a bajor dogma: a keresztény német nemzeti világnézet felveszi a harcot a nemzetközi marxizmussal, mert ettől a küzdelemtől függ szerinte nemcsak Német-

lelkében nem mosódtak el olyan gyorsan, mint amilyen könnyedén elbeszéltek őket. Valami titokzatos hatalom, mely beléjük zárva lappangott bennök, vagy tán amelyet csak ő érzett ki belőlük, izgalomban tartotta lelkét. Nem egyszer még éjjel, borzasztó alakok kísértették álmában: a féltelmes Biró, aki szédítő magosságban ül, kezében rettentő vilámöszköre, minden pillanatban készen arra, hogy lesújtson vele a szegény félénk emberekre. Tüzet fúj lovak, amelyek a nagybácsit üldözik, fehérbe öltözött alakok, amint rémületes, titokzatos szorultságban nyüzsögnek. De lidércnyomása közepette is, mely égne meresztette minden hajszálát, szívébe nagy elnyugvást öntött anyjának szelid hangja, melyet hallani vélt, suttogón és hozzáhajolva: „Talán természetes magyarázatát is lehet a dolognak adni.“

Ötödik fejezet

Miféle fontos dolgot lehetne a gyermek évek idejéből elbeszélni? A gyermek élete nem egyéb, mint egy megfogantatás, mert itten nincs más, csak állapot és esemény. Nem egyéb a gyermekévek története, mint a gyermek környezete történéseinek változása. De éppen ezek a történések és állapotok az a talaj, melyből a gyermeki lélek táplálékát szívja, csak úgy, mint a gyöngye virágpalánta a földtalajból, a vízből és levegőből kifejleszti jövőendő virágját. Kedvesek és üdítő illatúak lesznek-e a virágok, vagy talán undorítóak és mérgező szédülést okozók? Az lesz-e sorsuk, hogy boldog emberkezek tépjék le, vagy elhagyatva fognak-e szárukon fonnyadni? Igen, a növényeknél a természet megváltozhatatlan törvénnyel előre megállapította mindezt, — és a mérges beléndek éppen olyan ártatlanul és az élet örömeivel teljesen ringatózik szárán, mint az ártatlan ibolya.

(Folytatása következik.)

ország, de egész azonban a munkáskommunizmus meghatározással készen.

— Minden fizikai, fontos államtest tagjának, akinek jogai, de kötele

... A nyit kedik és elhagy tódulnak a pá hátán rohannak kai hitvallását már szétviszi a

Bécs:

A párisi Comédie közli főiskola, sz mok, néphan

(Bécs, okt. Néhány nap el szony Bécsben lantik, hogy s a Comédie Fra Nem a Comédi meg az utat az egész ensemble fog játszani k drámákat. Co fogja Bécs azt Francaise szinp és az egyik F az nem bizony fogja-e vendég színház tagjait, szinpad.

Bécsben főiskolai tanfol olasz és japán szociológia, a legaktuálisabb nem másodoszt ben játszani és folyamon nem másodosztályu

Bécs szin ségü, mint vol művészei nems játszani az oszt Theater, amely bérelt, most m társaságnak, ar gitségével biz mára a legnagyobb sít és megoldá

Frisz gyü rök veszi körü költözniük kel gazdagabb és nagy utcák. B Európa szinp egyetem munk az a nemzetkö vétele nem sze mogatás a bécs ségének nemze

A bécsi veket, a hatal vaskos kötetet számolója az e adásokról, tan néphangversen színházakba k Akik azelőtt most meghuzó de ez a változ mérve a másik zárja a színhá megfosszja ezt kiadás lehető vásárlásától is

Ra

a f

L pcse, o

törvényszék n

elkövetett gyi

Busch ellen i

Lipscse,

Rathenau-perb

diakot és Wie

nyolcórónapi,

háza ítélt.

ország, de egész Európa sorsa. A diktátor azonban a munkástömegeket nem azonosítja a kommunizmussal, hanem a következő okos meghatározással vázolja felfogását ebben a kérdésben.

— Minden munkás, akár szellemi, akár fizikai, fontos tagja az államtestnek, ha az államtest tagjának érzi magát, még pedig olyan tagnak, akinek az összeséggel szemben nemcsak jogai, de kötelességei is vannak.

... A nyilatkozatnak vége. Kahr fölemelkedik és elhagyja a termet. Az újságírók ki-tódulnak a padsorokból és egymás hegyén-hátán rohannak a táviróhivatalba. Kahr politikai hitvallását a villamosvezeték öt perc múlva már szétviszi a világ minden tájára.

Bécs: a kulturmetropolis

A párisi Comédie Française vendégtájká. Nemzetközi főiskola, szabadegyetem, előadások, tanfolyamok, néphangversenyek, színház, irodalom

(Bécs, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Néhány nap előtt játszott két estén Duse aszszony Bécsben és most a bécsi lapok azt jelentik, hogy sikeresen lezáródtak a tárgyalások a Comédie Française vendégszereplésére nézve. Nem a Comédie Française néhány tagja teszi meg az utat az osztrák fővárosba, hanem egy egész ensemble, mely a párisi szereposztásban fog játszani klasszikus tragédiákat és modern drámákat. Corneille és Racine mellett látni fogja Bécs azt is, hogyan játsza a Comédie Française színpada Porto-Riche egyik drámáját és az egyik Fiers—Caillavet-vígjátékot. Csak az nem bizonyos még, hogy a Burgszínház fogja-e vendégül fogadni a francia nemzeti színház tagjait, vagy pedig valamelyik más színpad.

Bécsben most záródott le egy nemzetközi főiskolai tanfolyam, amelyen angol és francia, olasz és japán tudósok tartottak előadásokat a szociológia, a közgazdaságtan és a történelem legaktuálisabb kérdéseiről. A Comédie Française nem másodosztályú szereposztásban fog Bécsben játszani és a nemzetközi tudományos tanfolyamon nem a nemzetközi tudományos élet másodosztályú képviselői tartottak előadásokat.

Bécs színházi élete ma nagyobb jelentőségű, mint volt a háború előtt. A Burgszínház művészei nemsokára már öt színpadon fognak játszani az osztrák fővárosban és a Josefstädter Theater, amelyet Reinhardt eredetileg csak kibérelt, most már tulajdonos annak a részvénytársaságnak, amely három mecénás bőkezű segítségével biztosítani akarja Reinhardt számára a legnagyobb művészi feladatok vállalását és megoldását.

Friss gyep-négyszögek és friss gyep-körök veszi körül a fákat a bécsi Ringen: és költözniük kellett a lámpaoszlopoknak, hogy gazdagabb és tisztább világítást kapjanak a nagy utcák. Bécs újból egyik nagy centruma Európa színpadi és zenei életének, a bécsi egyetem munkájának folytonosságát biztosítja az a nemzetközi támogatás, amelynek igénybevétele nem szégyen, hiszen a nemzetközi támogatás a bécsi egyetem tudományos jelentőségének nemzetközi elismerését jelenti.

A bécsi könyvkiadók ontják az új könyveket, a hatalmas tudományos köteteket is: és vastkos kötetet tesz a bécsi szabadegyetem be-számolója az elmúlt év folyamán tartott előadásokról, tanfolyamokról, olcsó áron tartott néphangversenyekről. Azonfelül pedig a bécsi színházakba kezd visszatérni a régi közönség. Akik azelőtt a földszint jó soraiban ültek, most meghuzódnak az erkély második felében, de ez a változás csak egy kis árnyalat, összemérve a másik változással, amely teljesen kizárja a színházakból a régi jó közönséget és megfosztja ezt a közönséget minden más luxuskiadás lehetőségétől, így például a könyvek vásárlásától is.

Rathenau gyilkosai a főtörvényszék előtt

Lipce, október 11. A német állami fő-törvényszék ma megkezdte a Rathenau ellen elkövetett gyilkosság cinkosai: Peters, Wiesen, Busch ellen indított bűnügy tárgyalását.

Lipce, október 11. A törvényszék a Rathenau-perben bűnpártolás miatt Peters diákot és Wiesen kereskedelmi alkalmazottat nyolchónapi, Busch postatitkárt egyévi fogháza ítélté.

Földvalutát vezetnek be Németországba

Berlinben minden nyomda bankjegyet gyárt. A kormány fontos intézkedésekre készül

Egy dollár: kétmilliárd márka

(Berlin, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány elhatározta, hogy telhatalmazást kér a parlamenttől a következő intézkedésekre:

1. A valutabank felállítására.
2. A bankjegykiadás megszüntetésére.
3. A tényleges kiadások megszorítására.
4. A behozatal korlátozására.
5. Az ostromállapot megszüntetésére.

Ezek az intézkedések azért váltak szükségessé, mert a bankjegyinfláció csöddel fenyegeti Németországot. Jelenleg az állami nyomdán kívül az összes nagyobb magánnyomda is bankjegyelállítással foglalkoznak.

Páris, október 11. A szocialisták indítványt fogadtak el, amely szerint felszólítják Poincarét, ne csak a német nagyiparosokkal tárgyaljon, hanem kezdjen azonnal tárgyalást magával a német kormánnyal.

Düsseldorf, október 11. A pápai delegátus ma meglátogatta Degoutte tábornokot, akit arra kéri, kegyelmezzen meg a pápa nevében a német politikai elitelteknek. A tábornok kijelentette,

KÖNYVEKRŐL

Bibliai történet

(A honfoglalástól a második templom koráig. A zsidó ifjuság részére írta dr. Löwy Ferenc marosvásárhelyi főrabbi.) A zsidó ifjuság nevelésével foglalkozók már régóta érzik hiányát a zsidó történelem kézikönyvének, amely mint jóbarát megfogná az idegen utak tévelygéseiből megtért és zsidó utakat kereső ifjuságunk kezét és a dicsőséges, nagy multon végigvezetve, megmutatná a szebb és igazságosabb jövőt. A várvavárt könyvecske most megérkezett. A legavatottabb kéz írta a könyvet és alkalmazható rá a talmudi megjelölés: „Móat machzik et hamrube.“ A mindössze nyolcvanhét oldalra terjedő kis könyv felöleli a zsidó mult egész történetét a honfoglalástól kezdve a Makkabeusok első győzelméig. Ilyen könyv ma egyáltalán nem kapható Erdélyben és külföldről sem lehet tankönyvet behozni. Dr. Löwy Bibliai Történetének valóságos missziója van az erdélyi zsidó tanulóifjuság körében, mert az egyetlen eszköz, amelynek segítségével könnyen és gyorsan megismerhetik népük történetét.

Az első, ami a könyv olvasásánál megragadja a figyelmet, hogy ez a történelem-könyv nem a történelmi adatok, nevek és dátumok iskolás izi, száraz egymásrahalmozása, hanem ősi életünk eleven, színpompás képe. Az események a bibliai felfogás szerint a biblia szavaival vonulnak el az olvasó előtt és önkéntelenül azt az érzést keltik, mintha az olvasó maga is részese volna az elolvasott események. Dr. Löwy a zsidó történelem abból a helyes felfogásából indul ki, hogy nem a különböző harcok és viszályok képezik a zsidó történelem örök értékét, de azok az egész emberiség életére kiható szellemi kincsek, amelyeket a zsidó nép kitermelt magából. Ezt a célt szolgálja a szerző, amikor az egyes korok tárgyalásánál szemelvényeket közöl ama korszak prófétáinak és költőinek alkotásaiból, hogy ezzel is közelebb hozza a letűnt idők lelkét az olvasóhoz. Ki kell emelnünk a zsol-tárok, az Énekek Éneke és a nagy próféták-ból vett szemelvényeket, amelyeknek művészi fordítása az eredeti bibliai szöveg erejével hat az olvasóra.

Minthogy a könyv a serdülő ifjuságnak van szánva, legnagyobb érdemének tartjuk, hogy mentes a legtöbb újabb kiadású zsidó történelemkönyv hibájától: a bibliakritikától. Nagyon sok bibliakutató, főleg német protes-táns teológusok nem mindig tudományos cél-

hogy az eliteltek ügyének elbírálásában jóindulatlag fog eljárni.

Gelsenkirchenben a keresztény munkások szakszervezete azt a javaslatot tette Stresemann kancellárnak, tartóztassa le a ruhrvidéki tárnák igazgatóit, mert súlyos vétséget követtek el a bi-rodalmi alkotmány ellen azáltal, hogy a franciákkal tárgyalásba bocsátkoztak. A Ruhr-munkásság általában izgatott hangulatban van, mert a bánya-igazgatók munkaidőmeghosszabbítást követelnek. A kormány utasította az igazgatókat, álljanak el követelésüktől.

Berlin, október 11. A dollár meghaladja a kétmilliárd márkát, a font elérte a tizenegymilliárdot. Az élelmiszerdrágulás százszázalékos.

(Berlin, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány ma minisztertanácsot tartott, amelyen a márka katasztrófális zuhanásával foglalkozott. A minisztertanács elhatározta, hogy a földvalutát, amelyet eredetileg törvény útján akartak megvalósítani, a legközelebbi napokban bevezeti. Ezentul tehát a föld értékéhez fogják viszonyítani az összes többi értékeket.

zattal és be nem bizonyítható hipotézisok alapján szétvagdalták az élő bibliát, hogy elhomályosítsák népi történetünk tisztá tükret. Sajnos, ezeket a tévtanokat számos zsidó is terjeszti a tudományosság leple alatt. Dr. Löwy könyve azonban a legszigorubb hagyományosság alapján mozog és előadásában mindig a biblia hamisítatlan szellemét követi. Ep ez utóbbi tulajdonságainál fogva a hithű zsidó ifjuságnak is a legmelegebben ajánlhatjuk. Megrendelhető a szerzőnél Marosvásárhelyen.

Magyar költők román nyelven

(Justin Ilesiu: Laura.) Justin Ilesiuinak, a tehetséges román poétának, értékes verseskötete jelent meg. A kötet a politikai eszmék zürzavarának ideje alatt született, amikor a gyűlölködés vert éket az egymás felé tapogatózó népek közé. A kötet nem állítja meg a romboló rohanást, de a maga szép törekvésével hatalmas pillére a megértésnek és békülésnek. Egy angol filozófus írja: a népek nyelvének bábeli zavarára a legnagyobb emberi szerencsétlenség. Ha mindnyájan megértésnek egymást, csodálkozva döbbenne rá a világ, esetlenül és külön utakon, de ugyanazt a jót és ugyanazt a népet hajszoljuk mindnyájan. Közös hazában, közös országhatárok között élő népek nagy erőfeszítéssel törekednek arra, hogy megértsék és megértessék egymást.

Justin Ilesiu az ittélő népek tolmácsának küzdötte fel magát. Népek tolmácsának lenni hiyattottság és nagy emberi szerep. Az erdélyi magyarság hálával tartozik neki, mert másfélmillió ember küzdelme mellé áll nagyszerű igyekvésével. De elismerés illeti meg a saját népe részéről is az értékért, amivel gazdagon ajándékozta meg a román irodalmat.

Ilesiu jó tolmács. Az emberi szellem termékének legjavát, a szépet tolmácsolja. Kötetében huszonkét magyar költő válogatott verseit ülteti át mesterien román nyelvre. A kötet összeállításátalan nem egészen egységes, de ez a kötet egyetlen hibája. Ezt is enyhíti a költő törekvése, aki legelsősorban Erdély magyar költőit akarta bemutatni. Csak így juthatott be kötetébe néhány szürke tehetség, az európai mértékben komoly értéket jelentő magyar költők rovására.

Ilesiu mint költő komoly nevet jelent a román irodalomban. Fordításaiban nem törekedett betű szerinti hűségre, a vers magyar szövege élő anyaggá vált a kezében, amit ihletett tollal költött át románra. A versek eredeti ritmusa érintetlen, a sorokba zárt gondolatok a román fordításokban is pattanásig feszítik a formát. Különösen szépen adta vissza Ady Endrének: „A halál rokonát“ és Szép Ernőnek a „Mondd“ című versét. Mind a két vers szépsége vetekedik az eredeti értékével. Komoly értékét jelenti a könyvnek Gábor Andor verseinek tökéletes fordítása. A legnagyobb érdeme azonban, hogy mind a huszonkét magyar poétát az átültetett költők egyéni hangján szólaltatja meg.

Ha művészi kivitelű fa vas róz butort
 akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY és RÉTI**
 ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butorterméit
 Asztalosok furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Hasznos szolgálatot tett Iliesiu a magyar irodalomban járatlan román olvasó közönségnek, hogy mindegyik költőről néhány mondattal irodalmi arcképet karcolt. (j.)

Utam

(Verseik. Irta Halmágyi Samu. Szerző kiadása. Székelyudvarhely.) Erdélyi, sőt par excellence székely költő gyűjtötte össze verseit ebben az igénytelen külsejű kis könyvben. De mi sem áll távolabb tőle, mint a népieskedés, vagy olcsó stilizálás. A lélek mélységeiből buggyannak elő a sorok egyszerűen, sokszor pongyolán keresetlenül. Ezeknél a verseknél nem is fontos a forma, a lecsiszolt szavak és felcicomázott mondatok. „Nem a tett nagy, — írja egy helyen — mienk csak a szándék lehet csupán.” Ez a Halmágyi Samu hite: a tiszta szándék. Halmágyi lírája, mint műfaj, egészen sajátos, sőt szokatlan. A hang és a kifejezés módja kétségtelenül líra, tisztáncsengő befelőlökögása egy testvért kereső, bus léleknek, de a szellem, amely a versekből árad, már nem a szenvedélyes, magaeletét mardosó lírikusé, hanem a Kosmosz misztériumába merülő filozófusé, aki versekben fedezi fel az élet megújuló csodáit.

Halmágyi Samu nekem tanárom volt abban a küllőpartai kis városban, ahova a sors egészen értelmetlenül mostohasága helyezett mindkettőnk. Világosan visszaemlékezem arra a különös érzésre, amely mindannyiszor elfogott, valahányszor Halmágyi a csillagos ég csodáiról, vagy a növények életéről magyarázott. Nem volt benne semmi a tanár fölényeskedő, száraz tudományosságából, inkább egy költő áhitatát és csodálkozását éreztem ki a halkán permetező szavakból. Pedig csak évekkel később tudtam meg, hogy Halmágyi verseket ír. Most, hogy mint költő áll előttem, a verseken keresztül is legelőször a természetbölcselő Halmágyit, az életcsodák kutatóját látom meg.

Husz év terméséből válogatta össze Halmágyi ezt a kötetet. Egy küzdő és szenvedő férfi őszinte vallomásai és kételkedései ezek az Élet és Mindenség dolgairól. „Ki tart rendet itt a mezőn — kérdezi gyermeki elcsodálkozással — hogy mikor nyíljon a virág, ki számlálja meg itt a sejtet, ki rendezi porzóba, magba. Kinek lelke van az anyagba? Az ősi, örök rejtélyre, amelyet nem tud megoldani a tudós, keres feleletet a költő. Keresi az összefüggést az Én és a Mindenség között. Mi az ember és mi a célja a küzdésnek? Van-e élet és van-e egyáltalán valóság? „Lehet hogy csak álmai vagyunk egy istennek” — torpan meg a roppant kérdés előtt. Valóságos einsteini mélységek szakadnak fel e sajátos líra némely sorában.

Én — a tükör
S a Mindenség, ha lát
E tükörben
Nézegeti magát.

Egy filozófus-költő emelkedett világnézetével ismerkedik meg az olvasó Halmágyi verseskötetében. Megnyugtató, jóleső érzés e zaklatott, gyűlölködő korban a természet megbékítő muzsikáját hallgatni. Halmágyi verseiből az örök természet friss szava szól. Hiszem, hogy a kis kötet, amely Halmágyi költői pályájának mintegy utjelzője, méltó visszhangra fog találni az erdélyi közönségben. (m. e.)

— Kollektív-szerződést kötött a kolozsvári gázgyár. A kolozsvári gázgyári munkások körében bérmozgalom indult meg azzal a célkitűzéssel, hogy a vállalat vezetősége kollektív-szerződésben szabályozza a munkafeltételeket. Eddig ugyanis a gázgyárban csak külön szerződéses munkások dolgoztak. Az ügyben ma volt tárgyalás az iparügyi felügyelőségnel, amelynek sikerült a differenciákat áthidalni. A gázgyár igazgatósága elfogadta a munkások 30 százalékos bérjavítási követeléseiket és hozzájárult szerződés megkötéséhez is. A szerződés megkötését a munkaügyi inspektorátus az október tizenötikén, hétfőn tartandó újabb tárgyalásra tűzte ki.

Fénymásolópapír
la pozitív, negatív
Kérjen árajánlatot!

LEPAGENÁL

K o l o z s v á r

Rotschild-részvénytársaság Palesztina ipari felépítésére

Vallásos érzése kapcsolja Erec Jisraelhez

(Páris, okt. 11. Az Uj Kelet munkatársától.) Az amerikai zsidó mozgalom egyik vezető egyénisége, A. Goldberg érdekes beszélgetést folytatott Edmond de Rotschild báróval palesztinai terveiről.

Rotschild kijelentette, hogy az ICA palesztinai tevékenységét egy új társaság fogja átvenni, mely Palestine Jewish Colonisations Association néven (rövidítve PJCA) fog működni. A PJCA az európai államokban részvényeseket fog gyűjteni palesztinai iparvállalatok részére és a részvényesekkel szemben fogja a felelősséget viselni.

Rotschild kijelentette, hogy ez a munka egyáltalán nem fog konkurenciát jelenteni a Keren Hajjeszóddal szemben, mert csak a vagyonos zsidókhoz fordul, akiket vállalatokba való részvételre, tehát rendes üzleti befektetésre akar bírni. Az új alakulás élén James Rotschild, Edmond báró fia fog állani.

Az új társaság első vállalkozása, terv szerint, a haifai kikötő kiépítése lesz.

A politikai helyzetre vonatkozóan Rotschild Edmond báró kijelentette, hogy őt teljesen megnyugtatja Sir Herbert Samuel kormányzó békitő politikája. A zsidó nemzeti otthon lehetővé teszi a zsidó szellem teljes kialakulását. A zsidóságnak szellemi erejében kell győzedelmeskednie.

Rotschild végül kijelentette, hogy vallási motívumok kapcsolják Palesztinához és kívánatosnak tartja, hogy a cionizmus a vallásos gondolatot megfelelően figyelembe vegye. Hiszi, hogy az általa megkezdett Palesztina-munkát James fia folytatni fogja és pedig új eredményekkel viszi majd sikerre az általa megkezdett munkát.

Ostromállapot Sziléziában

Varsó, október 11. Sziléziában kihirdették az ostromállapotot, mert a munkások sztrájkba léptek. A munkások sztrájkja miatt a városok sötétségben vannak, az újságok is beszüntették megjelenésüket.

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszék!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

M e g j e l e n t !

SZABÓ IMRE

SZENT ELIZ

című regénye

Ára a számozott diszkiadásnak 220 lej, a japán kötetű kiadásnak 120 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj, Strada Baron L. Pop 10. szám

Moravetz Karácsonyi

Albuma

Mindenütt kapható !!

az idei karácsonyi szenzációja! Nyolevan oldalon harmincnyolc válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Központi Télikert Bar

Szenzációs októberi műsor Világvárosi attrakciók!

Borszék—Constanța! Babrik!
Gonda Ernő! Woronovski orosz csoport!
Stb. Stb.

Kezdetre 10 órakor. Belépődíj jegyadóval együtt 20 lej, fenntartott hely 30 lej

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnymását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (București, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **Minisztertanács.** Bukarestből jelentik: Ma délután öt órakor minisztertanács volt, amelyen megbeszéltek a szükséges intézkedéseket a parlament megnyitásával kapcsolatban. Véglegesen megállapították a jugoszláv trónörökös keresztelődjének ünnepeit. A metropoliban ünnepi szertartás lesz, melyen a királyi családon kívül a kormány teljes létszámában vesz részt. A keresztelő után való nap lesz Pál herceg eljegyzése Olga görög hercegnővel.

— **Averescu Argetoianuról.** A néppárt végrehajtó bizottsága tegnap délután Averescu tábornok elnöklété alatt ülést tartott, amelyen a tábornok részletesen beszámolt az Argetoianuról támadt konfliktusról. Averescu expozéja során felsorolta Argetoianu érdemeit, amelyek őt a néppártban való vezető tisztségre emelték.

— **Bánffy volt magyar külügyminiszter Kolozsvárott.** Tegnap reggel automobilon Kolozsvárra érkezett gróf Bánffy Miklós volt magyar külügyminiszter. Bánffy gróf a Farkas-utcai zenekonzervatórium épületében, amely az ő tulajdona, nyitott magának rövid ittartózkodásra szobát. A volt külügyminiszter a délelőtti folyamán meglátogatta Bonchidán és Választon lakó rokonait, délután pedig Farkas-utcai lakásán néhány magánlátogatást fogadott. A nála érdeklődő újságíróknak kijelentette, hogy utja családi jellegű és semmiféle összefüggésben nincs a politikával. A volt külügyminiszter az esti órákban autón visszarándult Budapestre.

— **Nemzetközi munkáskongresszus Génuában.** A jövő év májusában internacionális munkáskongresszus lesz Génuában, melyen Románia is képviseltetni fogja magát. A világkongresszuson foglalkozni fognak az állandó üzemek munkáidejének, a pékiparosok éjszakai munkáidejének és a munkások szabadsáidejének rendezésével.

— **Oklahoma állam harca a Ku-Klux-Klan ellen.** A Reuter jelenti a „Daily Herald”-nak: Oklahoma északamerikai államban kihirdették az ostromállapotot. Walton kormányzó ez intézkedése a „Ku-Klux-Klan” nevű egyesületi mozgalom ellen irányul. Ez az egyesület kíméletlen irtó hadjáratot akar folytatni a katolikusok, a zsidók és a négerk ellen. A Klan garázdálkodásai máris erős védő- és dacsözvetésbe tömörítette az amerikai katolikusokat és zsidókat. A kormányzó személyének védelmére fegyveres testőrséget kellett szervezni, mert a Klan emberei el akarták fogatni és arra kényszeríteni, hogy törvényellenes ülészakot tartson. Walton kijelentette, hogy a legerélyesebben küzdeni fog a Klan elhatáskodása ellen és annak tagjait ki fogja zárni a bíróság és egyéb polgári hivatalokból. A törvényhozás ama tagjait pedig, akik törvényellenes ülészakot akarnak egybenívni, becukatja. Walton elnök katonai sajtócenzurát is tervez a Klan-mozgalom letörésére. A „Central News” szerint a Ku-Klux-Klanok és hasonló testületek szegénytetői között nem egy nő ellen való merénylet is szerepel és a legutóbb is megtörtént, hogy a garázda Klan-tagok Jargson L.-né, egy miniszter nejét Cross Plainsben (Texas) egy Klan-csoport magával hurcolt és megkorbácsolt.

— **A német gyermekorvosok kongresszusa.** Mint Berlinből jelentik: Göttingenben megnyitott a német gyermekorvosok kongresszusa, amelyen több külföldi gyermekorvos is részt vesz.

— **Betiiltották a „Rote Fahne”-t.** Berlinből jelentik: A „Rote Fahne”-t kormányintézkedésre bizonytalan időre beszüntették, mert cikkeiben lázadásra izgatott.

— **Autókatasztrófa Bukarest mellett.** Bukarestből jelentik: Sulyos autóbaleset történt ma a Giurgiu és Bukarest közötti úton, melynek áldozatául esett Voiculescu mérnök, a közlekedésiügyi minisztérium hideosztályának vezetője. Sulyosan megsérült Teochar Cosoiu és Constantinescu.

— **Halálos** jelentik: Halálos vasutállomáson. Várták, amely délség legnagyobb r a perronon tartózt jelezték, Molnár volt, a vágányok célból, hogy az el felszállnak. Molnár a berobogó mozdó hatalmas erővel le hogy az több me és ott pár pillan rendőrség részéről Stauber dr. hatós A bizottság meg ségért a felelősség, aki a vasúti k dacára sem hagy Molnár Dániel házába szállították.

— **Uj dol** lomba. Newyork Államok pénzügy bocsátásának ter minták dolgában először csak a sz tifikátoknál és a bocsátott bankjeg dolláros címletek népszerűtlen kétó tákat később alk általt kiadott cím ritkábban előtör volt, hogy egysé ugynevezett stan hamisítást megne kerülő bankjegye alakjainak képmá címleteken Geo Abraham Lincoln címetlen Clevel százdolláros bank fogják megörökít nes nyomással k kalmazni a Fed meg fogják jelöl bocsátotta ki. A kon két, a szöve Reserve címletek galomban levő k tervek szerint be nem is készített ter mégis amelle jegyeknek a kib dollárosra Jaffer

— **Vakme** lentik: Nagyszar aradi rendőrség el a Calea Sag házban. A ház tartózkodik Arad zárta és az ajtó órákor egy arad Oszkár megbízás semmi gyanusát visszament és n sának összes ajt nal értesítette a hogy egy többta totta az ajtókat, lakásba. Ott fe és nagymennyise lej értékben lop pontosan nem le telefonértesítésér valószínű, hogy ékszer és készpe

— **Sürge** loszvárra. A fő bevezetése érde adók Szövetségé elkövet. A meg vetség körlevélb óhajaikat és adó vetség irodájává mai állásának k kamarai főtítká utazik.

— **Vasár** bezési bizott pénzügyminiszte lentékenyen fels lebbezéseket m hogy az adófele napokon is műk

— **Halálos elgázolás Aradon.** Aradról jelentik: Halálos szerencsétlenség történt tegnap a vasútállomáson. A nemzetközi gyors érkezését várták, amely délután érkezik Curtiesről. A közönség legnagyobb része, közöttük Molnár Dániel is, a peronon tartózkodott. Midőn a vonat érkezését jelezték, Molnár Dániel, aki rendkívül rövidlátó volt, a vágányok közé ment, valószínűleg abból a célból, hogy az elsők között legyen, akik a vonatra felszállnak. Molnár Dániel egyenesen neki szaladt a herobogó mozdony egyik ütközőjének, amely oly hatalmas erővel lökte mellbe a szerencsétlen embert, hogy az több méternyire esett a vágányok közé és ott pár pillanat alatt meghalt. Az állomási rendőrség részéről Detesan rendőrkomiszárius és Stauber dr. hatósági orvos szállak ki a helyszíre. A bizottság megállapította, hogy a szerencsétlenségért a felelősség kizárólag Molnár Dánielt terheli, aki a vasuti közegek többszöri figyelmeztetése dacára sem hagyta el a vágányok közötti térséget. Molnár Dániel holttestét a felsőtemető halottsházába szállították.

— **Uj dollárbankjegyek kerülnek forgalomba.** Newyorkból jelentik: Az amerikai Egyesült Államok pénzügyminisztere új dollárbankjegyek kibocsátásának tervével foglalkozik. Az új bankjegyminták dolgában már meg is állapodott és ezeket először csak a szövetségi bankjegyeknél, ezüst certifikátoknál és a Federal Reserve Board által kibocsátott bankjegyeknél alkalmazzzák egészen a százdolláros címletkig, kivéve az Amerikában nagyon népszerű kétdolláros bankjegyeket. Az új mintákat később alkalmazni fogják a nemzeti bankok által kiadott címleteken is, továbbá a forgalomban ritkábban előforduló aranycertifikátokon. A főcél az volt, hogy egységes névértékű jegyeket egységes, ugynevezett standard formával lássák el, hogy a hamisítást megnehezítsék. A rövidesen kibocsátásra kerülő bankjegyekre az amerikai történelem nagy alakjainak képmásait rajzolják. Így az egydolláros címleteken George Washington, az ötdolláros Abraham Lincoln, a tízdolláros Jackson, a huszas címleten Cleveland, az ötvenesen Grant, míg a százdolláros bankjegyeken Benjamin Franklin képét fogják megörökíteni. A pecsét, szám és jelbetű színes nyomással készül. Ugyanily formát fognak alkalmazni a Federal Reserve bankjegyeinél is és meg fogják jelölni, hogy a címletet melyik bank bocsátotta ki. A felülyomás az ezüst certifikátokon kék, a szövetségi bankjegyeken zöld, a Federal Reserve címleteken pedig vörös színű lesz. A forgalomban levő kétdolláros bankjegyeket az eddigi tervek szerint be fogják vonni. Kétdolláros címletre nem is készítették rajzokat, de ha a pénzügyminiszter mégis amellett döntene, hogy ezeknek a bankjegyeknek a kibocsátását folytatja, úgy az új kétdollárosra Jefferson képe kerül.

— **Vakmerő betörés Aradon.** Aradról jelentik: Nagyszabású betörést jelentettek ma az aradi rendőrségnek, amelyet ma délelőtt követtek el a Calea Saguna (Választó-utca) 152. számú házban. A ház lakója Erczy Oszkár jelenleg nem tartózkodik Aradon. Lakását, mielőtt elutazott, bezárta és az ajtókat elrekesztelte. Ma délelőtt kilenc órákor egy aradi vállalat kocsisát főnöke Erczy Oszkár megbízásából a házba küldte. A kocsis semmi gyanusát nem vett észre. Tíz órákor ismét visszament és meglepetve látta, hogy Erczy lakásának összes ajtai és ablakai nyitva vannak. Azonnal értesítette a rendőrséget, amely megállapította, hogy egy többtagú betörőbanda álkulccsal kinyitotta az ajtókat, feltörte a reteszeket és behatolt a lakásba. Ott felfeszítették az összes szekrényeket és nagymennyiségű ruhaneműt, több mint százezer lej értékben loptak el. Erczy Oszkár kárát még pontosan nem lehet megállapítani, mert a rendőrség telefonértesítésére még nem érkezett haza. De valószínű, hogy a lakásban nagyobb mennyiségű ékszer és készpénz volt.

— **Sürgetik a földgáz bevezetését Kolozsvárra.** A földgáz Kolozsvárra történő mielőbbi bevezetése érdekében a Gyáriparosok és Munkaadók Szövetségének kolozsvári központja mindent elkövet. A megindított mozgalom kapcsán a Szövetség körlevélben szövegelt fel tagvállalatait, hogy óhajaikat és adataikat, illetve javaslatukat a Szövetség irodájával közöljék. Mint értesülünk, az ügy mai állásának kipuhatólása végett Caciula Miklós kamarai főtitkár még a hét folyamán Bukarestbe utazik.

— **Vasárnap is működnek az adófelelősségi bizottságok.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter arra való tekintettel, hogy a jelentékeny felszaporodott adókövetések elleni fellépéseket mielőbb elintézhessék, megengedte, hogy az adófelelősségi bizottságok vasár- és ünnepnapokon is működhetnek.

Hét napig álltak gyilkosságra készen a bukaresti fascisták

A hatóságok megszerezték a nemzetvédelmi szervezet levelezési kulcsát. Rosenthal elvesztette beszélőképességét. Újabb súlyos adatoknak jutott birtokába az ügyészség

Elfogták Rosenthal merénylőjét

(Bukarest, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul“ igazgatójának, Rosenthalnak megtámadásával kapcsolatosan, hivatalosan közlik, hogy Rosenthal a Boulevard szálloda halljában inzultáltak eddig ismeretlen tettesek. A vizsgálat szerint vasbunkóval többször ráütöttek a fejére. A támadót a Rosenthal társaságában levő detektív el is fogta, de a nagy zűrzavarban kimenekült kezei közül. Rosenthal állapota súlyos. Ma reggelig még nem nyerte vissza beszélőképességét. Djuvara professzor megvizsgálva a beteget, kijelentette, hogy valószínűleg műtétre lesz szükség. Az egész sajtó foglalkozik a merénylővel és élesen elítélve azt, erőlyes intézkedéseket követel a kormány részéről.

A késő esti órákban érkezett távirati jelentés szerint

Rosenthal merénylőjét az éj folyamán elfogták.

A merénylőt Bacaloglunak hívják és bátyja a *fascista mozgalomból ismert Bacaloglu ezredesnek*. A kihallgatása során kijelentette, hogy személyes bosszu vezette őt Rosenthal megtámadására, mert Rosenthal lapja, az „Adeverul“ közölte Baroncea levelét, aki lelkiismeretlenül megvádolta nővérét.

Rosenthal állapota súlyos. Ma délután operációt voltak kénytelenek alkalmazni, de ennek dacára Rosenthal még

nem nyerte vissza beszélőképességét.

Florescu igazságügyminiszter az „Adeverul“nak interjú adott, amelyben elmondta, hogy Bacaloglu letartóztatásakor a nyomozó hatóságok

— **Módos vagy Zombolya?** Aradról jelentik: Több ízben megemlékeztünk már arról, hogy a szerb lakosságú Módos községet a tulnyomórészt román nemzetiségű Zombolyával kicserélik és állítólag már megállapodásra jutott volna egymással a román és a szerb kormány. Ma Belgrádból az az értesítés érkezett, hogy a csere még nem végleges. Az újvidéki „Deutsches Volksblatt“ szerkesztője ugyanis kérdést intézett Neuner dr. németpárti képviselőhöz Zombolya község hovatartozandósága ügyében. A képviselő Zombolya kérdéséről a következőket mondotta: — A mostani helyzet az, hogy Zombolya valószínűleg továbbra is a jugoszláv állam területén marad. A kérdés ugyan véglegesen elintézve még nincsen, mert a kormány kész volt ugyan átengedni Zombolyát a Románia által cserébe felkínált két szerb lakosságú faluért, de minthogy Románia még egy falut követel a jugoszláv állam területéről, úgy a tárgyalások a két állam között állítólag megszakadtak.

— **Ferdinánd excár megőrült?** Szófiából jelentik: Lapjelentések szerint Ferdinánd excáron az örültség jelei mutatkoznak a legutóbbi bulgáriai események hatása alatt. A hír Bulgáriában szenzációt keltett.

— **Öngyilkos lett egy politikai fogoly Kolozsváron.** A 83. gyalogezred fogdáiban ma reggel F. Ferenc politikai fogoly felvágta az ereit. Az öngyilkosságot még idejében észrevették és F. Ferencet a katonai kórházba vitték, ahol kezelés alá vették. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

Heti naptár

5684. Marchevan 3. Szombat.
Szombat beköszöntése: Temesváron 5 óra 50 perc, Kolozsváron 5 óra 40 perc, Brassóban 5 óra 30 perc.
Szombat vége: Temesváron 6 óra 50 perc, Kolozsváron 6 óra 40 perc, Brassóban 6 óra 30 perc.

Szidra: Noách. A világon felhalmozódott sok gonoszságnak egykor Isten úgy vetett véget, hogy vízzözönnel mosta le a föld színéről. A vízzözön után a megmaradt embereknek kellett, isteni kívánság szerint, újjáépíteni az elpusztult világot.

Háftára: Ráni ákára. (Jesája 54.) Isten igéri népének haragja elmúltával, hogy szeretettel fordul feléje és soha többé nem bántja. „Ahogy megesküdtem Noáchnak, hogy többé vízzözönt nem hozok, úgy ígérem neked is, hogy többé nem bántalak.“

megtalálták a nemzetvédelmi bizottságnak vidékre adott levelezési kulcsát.

Pontos megállapítást nyert, hogy október harmadikára volt tervezve a puccs és hogy e napon a „Lupta“ és az „Adeverul“ igazgatóin kívül több más fontos személyiséget akartak meggyilkolni. Az igazságügyminiszter többek között kijelentette, hogy a bűnösök

elnyerik méltó büntetésüket, bárkik is legyenek azok.

Megállapították azt is, hogy miért nyert elhalasztást október harmadikáról a terv keresztülvitele. A merénylők

hét napja teljesen készen állottak tervük keresztülvitelére

és így a vádlottak minden védekezése hiábavaló.

Az összeesküvőket a vakaresti-i fogházban tartják lezárva s naponként behozzák őket kihallgatás végett az ügyészségre. A mai nap folyamán valamennyiüket szembesítették. Zelea Codreanu tanukra hivatkozik, bizonyítva ártatlanságát. Többek között Alexandrina Cantacuzino és Zoe Ramniceanu kihallgatását kéri.

Az „Adeverul“ biztos helyről nyert értesülése szerint közli, hogy az összeesküvés ügyében megindított vizsgálat során *újabb súlyos tényeket fedeztek fel*. Szerinte a helyzet

sokkal súlyosabb, mint ahogy a lapok azt közölték.

A nyomozás során az ügyben komplikációk állottak be. Az ügyészség azonnal megtette a szükséges intézkedéseket.

— **Elfogták a buzáki rablógyilkost.** Temesvárról jelentik: Január 5-én a közeli Buzák község határában a dánosi rablógyilkossághoz hasonló bűncselekmény történt. Grozi József hatvanégyéves földmivest, huszonégyéves vadházasztársát és két éves gyermeküket meggyilkolva találták. A nyomozás akkor eredménytelen maradt. Tegnap aztán sikerült a csendőrségnek a tettest Ciu Ferenc huszonnyolc éves lókupec személyében elfogni, aki beismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy januárban teljesen pénz nélkül állott, a falubelieknek azt mondta, hogy Ujaradra megy üzleti ügyben, ehelyett azonban kiment Groziék tanyájára és ott rövid beszélgetés után a nála lévő konyhával agyonütötte az asszonyt és gyermekét, a lakást pedig kirabolta. Miután félt, hogy tettét felfedezik, Hódmezővásárhelyre szökött, majd visszatért és ismét ietelepedett a faluban, de a szomszédoknak feltűnő volt a viselkedése és a csendőrségnek feljelentették. Elfogták és a temesvári ügyészség fogházába vitték.

— **Polgári szövetség a bolsevizmus és a kapitalizmus ellen.** Budapestről jelentik: A múlt héten tartották meg Bernben a közép-osztálybeliek nemzetközi kongresszusát. A kongresszuson tizenhatszáz állam küldöttei jelentek meg, mintegy nyolcvan. A magyar kiküldöttek most érkeztek vissza Svájból. Bittner János, a küldöttség tagja, a kongresszus lefolyásáról és az ottani tárgyalásokról a következőket mondotta: A kongresszus három napig tartott. Ez tulajdonképpen csak előértekezlet volt a jövő esztendőben ugyancsak Bernben tartandó nemzetközi középosztály kongresszusának. A kongresszuson megállapították a Nemzetközi Középosztálybeliek Szövetségének alapszabályait és azokat az irányelveket, amelyek érdekében ez a szövetség megalakult. A szövetség főcélja, hogy tömörítse a különböző országok középosztálybeli tagjait, egyrészt a bolsevizmus ellen, másrészt pedig a középosztály létérdekét fenyegető nagytőke ellen. Elhatározták a kongresszuson, hogy a középosztály érdekeinek megvédésére nemzetközi szövetséget alkotnak. A szövetségnek minden országban fiókszervezete lesz, amely belekapcsolódik a Bernben székelő nemzetközi szervezetbe.

* **Anca Sándor** könyvkereskedő kiadásában egy praktikus és hiányt pótló tüzet jelent meg Kolozsvár város utcáinak új és régi elnevezésével. Ara csak 6 lej, kapható a kiadónál, minden könyvkereskedésben és a trafikokban. 2

KÖZGAZDASÁG

Megszűnt a Club-cipőgyár munkásainak a sztrájkja. A tavalyi kollektívszerződés lejártakor a kolozsvári Club-cipőgyár munkásai harmincszázalékos bérjavítási követelést támasztottak s mert a vállalat ezt nem akceptálhatta, sztrájkbaléptek. Folytatólagos megegyezési kísérletek után tegnap megkötötték az új kollektívszerződést, melyben a gyár igazgatósága elfogadta a munkások feltételeit. A munkát teljes üzemben újból fölvtették.

Országos vásár Kolozsváron. A szokásos őszi állat- és kirakóvásárt október 30 és november második között fogják megtartani. Az állatvásár október 30-án, 31-én és november elsején lesz, november másodikán pedig a kirakóvásár. Ezzel kapcsolatban közöljük, hogy a kormány Zalatna város részére új nagyvásárt engedélyezett, melyet november 19. és 21. között fognak megtartani.

Bejegyzett cég lett a Magántisztviselők Egyesülete. A néhány hónappal ezelőtt megalakult Magántisztviselők Egyesületét ma jegyezték be a kolozsvári törvényszék cégkönyvébe.

Újabb rendelkezés a külföldi szakmunkásokról. A kolozsvári munkaügyi inspektorátus közölte tegnap, hogy külföldi szakmunkások beutazását a sziguranca csak úgy engedi meg, ha feltétlenül szükség van rá. Ezt a felügyelőség fogja bizonyítani oly okmánnyal, melyből kitűnik, hogy a beutazást kérőhöz hasonló szakmunkás nincs Romániában. Ez az intézkedés a már ittlévő idegen szakmunkásokra is vonatkozik. A felülvizsgáló bizottság, amelyben a szakszervezetek delegátusai is részt vesznek, minden csütörtökön délelőtt fogja az inspektorátus előtt tárgyalni és véleményezni az iparvállalatok kérvényeit.

Alaptőke megállapítási kulcs az 1915 előtti vállalatoknál. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, mely szerint azoknál a vállalatoknál, melyek 1915 után emelték az alaptőkéjüket, a nyereségalapot a következő kulcs szerint kell kiszámítani: Az 1915 előtti alaptőke háromszorosa, plusz a tőkeemelés összege.

Statistika az erdélyi iparvállalatokról. A kolozsvári iparkamara ma körlevélben fordult az összes erdélyi gyárvállalatokhoz, hogy közöljék a termelésükre vonatkozó adatokat. A termelési statisztikára azért van szükség, — szól a körlevél — mert sokszor megtörtént, hogy külföldi és hazai gyárak érdeklődtek más vállalatok termelési ágazatairól és a kamara, az adatok hiányában, nem tudott információval szolgálni. Nagyszámú iparvállalat van Erdélyben, melyek újabb alakultak, új cikkek gyártására tértek át, kibővültek, vagy fokozták a termelésüket és a kamara alig tud róluk pozitív adatokat. A körlevélre beérkező adatokat szakszerű feldolgozásban könyvalakban fogja a kamara kinyomtatni.

Megindult az új cukorkampány. Marosvásárhelyről jelentik: A marosvásárhelyi cukorgyár tegnap kezdte meg ezévi üzemét. Ezzel kapcsolatban egy hírlik, hogy a bukaresti Cukorközpont megbízásából a Banca Romaneasca lett az összes romániai cukorgyárak kizárólagos képviselője. Az új cukorárak 24.50 és 28 lej között mozognak.

Nyomdafestéket gyártanak Temesváron. A temesvári „Leda” vegyipari gyár elhatározta, hogy üzemét modern nyomdafestékgyárral kibővíti. A vállalat megállapodott a bécsi Wüste-féle nyomdafestékgyárral, melytől átveszi az új iparág bevezetéséhez szükséges szakembereket. A napi termelést egyelőre ezer kilogramra tervezik.

Románia stornirozza külföldi rendelését.

Prágából jelentik: A bukaresti kormány nemrég megállapodott a Ringhoffer-művek igazgatóságával, hogy a megrongált és rossz állapotban lévő lokomotívok és vasúti kocsik kijavítását a vállalatra bizza. A bukaresti kormány a megbízási szerződést a kényszerű takarékosági rendszabályokra való hivatkozással stornirozta. Ezt a túlzott takarékoságot a romániai gazdasági élet és az utazóközönség fogja megsínyleni.

A mai valutapiac

Riadalom egy téves zürichi kurzus miatt. Szilárd a piac

(Kolozsvár, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia frank, amilyen váratlanul 33.80-ról egyszerre 34.45-re szökkent Zürichben, éppolyan mértékben esett újra vissza az eredetinelé tiz ponttal alacsonyabb árfolyamra. A tegnapi zárlatnál még 34.30 volt Zürichben a francia frank, melyet az utóközsdén már csak 34.10-zel jegyeztek, de ezt a kurzusát sem tudta megtartani. A mai nyitáskor 33.625-re zuhant és a zárlatra csak két és fél ponttal tudott 33.70-re feljavalni.

A kolozsvári piac reggel szilárdan indult. Nagy riadalmat keltett egy téves zürichi jelentés, mely a francia frankot 35.62 $\frac{1}{2}$ -del jegyezte. Amíg a tévedés ki nem derült, mindenki tartózkodott egy eladástól, mint vásárlástól. Nagy kínálat volt ma cseh és osztrák koronában. Prágát 6.36—6.40-nel, Bécsét 328—332-vel lehetett kapni. Belföldi magyar koronában 145—148-as, font sterlingben 984—996-os, svájci frankban 38.50—38.70-es, lírában 9.85—9.90-es, francia frankban 13.10—13.20-as, dollárban 217—218-as, dinárban 2.50—2.60-as kétések voltak.

Október 11-én 100 lejért fizettek Kolozsvár t:

8600—8400 külf. magyar koronát,
14500—14800 bef. magyar koronát,
7.63—7.60 francia frankot,
2.60—2.55 svájci frankot,
0.4650—0.46 dollárt,
10.27—10.20 olasz lírát,
32800—33200 osztrák koronát,
15.62—15.50 cseh koronát,
0.1015—0.1010 font sterlinget.

Valutapiac október 11-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1210, London 983, Newyork 216.25, Róma 980, Zürich 3890, Prága 650, Bécs 3675, Budapest 129, Varsó —

Bukarest. Valuták: Napoleon 805, márka —, leva 200, török líra 125, font sterling 995, francia frank 1300, svájci frank 39, olasz líra 960, drachma 400, dinár 235, dollár 222, lengyel márka 40, osztr. korona 30, magyar korona 75, cseh korona 630.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 20—30, Newyork 558 $\frac{3}{8}$ —558 $\frac{1}{8}$, London 2540—2541—, Páris 33.625—33.70, Milano 2545—2540, Prága 1672.5—1672.5, Budapest 307.5—304.5, Belgrád 665—655, Bukarest 260—260, Varsó 5—5, Bécs 78 $\frac{5}{8}$ —78.60 Bécs lebélyezett —

A budapesti valutaközpont hivatalos árfolyamai: Lej 94—107, márka 3—5, francia frank, 1160—1226, lengyel márka 4—565, dinár 227—241, dollár 19.400—20.500, osztrák korona 2740—2960, líra 895—950, Napoleon 69000, font sterling 88500—92900, szokol 580—624.

Ma lép életbe az új vámtarifa. Október kilencediki dátummal jelent meg a „Monitorul Oficial”-nak az a száma, mely az új kiviteli illetékeket közli. Az új tarifa október 12-én lép életbe. A minisztertanács által elfogadott díjtételek a következők: Tojás darabonként 1.50 lej. Friss hus, preparált vagy konzervált (a sertéshus kivé-

telével) kilogrammonként 20 lej. Friss sertéshus, preparált vagy konzervált kilogrammonként 25 lej. Sonka kilója 25 lej. Szalámi kilója 30 lej. Hurka kilója 25 lej. Ló- és számarhus kilogrammonként 1 lej. Gyapjurongy kilogrammonként 6 lej. Égetett gipsz (a vakoláshoz) vagononként 500 lej. Az ökör, tehen, bivaly, bika és bivalytehen darabonként 8000 lej. Kos darabonként 400 lej. Bárány-, kos- és nyirott juh bőre kilogrammonként 30 lej. Az országban gyártott üvegáru vagononként 6000 lej. Napraforgó- és kendermagpogácsa vagononként tízezer lej. A vámilletékekbe a komisszióilleték is bele van számítva. A felsorolt árukat (kivéve a blikákat, a bivalyteheneket és a sertéshust, amelyek kivitele jelenleg tilos és a tojást csakis 1923 november elsejéig szabad kivinni) a vámilleték lefizetése ellenében, minden engedély nélkül szabad kivinni az országból.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Péntek: Marinka a táncosnő. Operettujdonság kilencedszer. Rendes helyárrakkal. Bérlet-szünetben. Sorozatszám 69.

Szombat délután 3 órakor: Az a huncut kéményseprő. Gyermekelőadás olcsó helyárrakkal. Sarkadi Aladár fellépésével. Sorozatszám 70.

Szombat este fél 8 órakor: Levendula. Operett-repriz. Új szereposztással: Kolbayval, Zöldhelyivel, Neményivel, Tolnayval, Bányásszal. Premierhelyárrakkal. Napi bérlet 22. szám. A. Sorozatszám 71.

Szombat este fél 11 órakor: A bátor Salamon. Ujdonság először. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Bérlet-szünetben. Premierhelyárrakkal.

Vasárnap délután 3 órakor: Szerencsetánc. Sarkadi Aladár fellépésével. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 73.

Vasárnap este fél 8 órakor: Levendula. Zöldhelyivel, Kolbayval, Tolnayval, Neményivel, Bányásszal. Premierhelyárrakkal. Napi bérlet 23. szám. B. Sorozatszám 74.

Vasárnap este fél 11 órakor: A bátor Salamon. Ujdonság másodszer. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Sorozatszám 75.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Péntek, október hó 12-én: *Themis.* A szív erősebb mint az ész. Hatalmas szerelmi dráma hat felvonásban. Főszerepben a nagyszerű Linda Pini. Rendkívül érdekesítő tárgyú dráma. Az örökszerelme diadala a tudomány fölött.

Uránia-mozgó: Péntek, október hó 12-én: *Sámson az akrobata.* Érdekesítő akrobatadráma öt felvonásban. Főszerepben Luciano Albertini, a Sámson az óriás kreálója. Idegrázó akrobatikai mutatványoktól hemzsegő film.

Apolló-mozgó: Péntek, október hó 12-én: *Dráma a vörös házbán.* Szenzációsan megkapó film-dráma öt felvonásban. A legérdekesebb tárgyú színészdrama.

Előadások kezdete délután 3 órától.

Figyelem! Két filmsláger! *Themis* az Egyetem-mozgóban, csütörtök, október 11-től. *Sámson az akrobata*, Luciano Albertini, az Uránia-mozgóban, csütörtök, október 11-től.

Előkészületben: *Roger la Honte* vagy *Mikor a bírák tévednek.* Francia filmsoda! Játsszák a párisi Comédie Française művészei. Ez a filmsláger mindent ver.

**KÖTÖTT ÁRUK
LEGOLCSÓBB
BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA**

HELIOS

Főtér 7.

Szvetterek, kötött ruhák, jumperek, sálak, harisnyák és keztük. Jumpergyapjuk minden színben

Eredeti gyári árak!

MAPKOVITS F. CSZEPAN SZ!
Cluj—Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek.

Szombaton, október 13-án nyílik meg

a Gyilkos jegy és hírlapirodája

Kolozsváron a Strada Matei (Mátyás király-utca) 2. szám alatt

Színházi-, kabaré- és sportjegyek elővételése, zeneművek, szenzációs könyvujdonságok, írószerek árusítása, állandó képiállítást, hangversenyrendezés, fordítás, sokszorosítás stb. stb.

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Manometert

Borsz
és sörpinc
deezések

a Banca Industri
Str. Reg. Maria 49

Írógépe

és kellekek
ban. Javítás

1870

Finkler

Vas- és szerszám

és szerszám
motorokat és
szíjakat, olaj
gázarmatúra
gázcsőidomák
szivattyukat
és elektrotec
legszakszere
minősé

TECHN Targu

Sürgöncim: Tech

Ősz ha visszakapja

Hajre
nóhá
1 üveg
nálati
Kapható
FEKETE

ארטה נשר

Sza

és mindennemű
napi árban és
liba és frissen s

Lebovies

Cluj, Str. G. Be
Árjegyzék és

KERESK FIGYEL

Külföldi gyári lerakatok
választékban fehéráru, F
Hosenzeugok, férfi szöv

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1. Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

Borszivattyuk és sörpincészeti berendezések kaphatók

a Banca Industrială și Comercială-nál, Str. Reg. Maria 49 (volt Deák Ferenc-utca)

Irógépek

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. **Finckler Antal** Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.

Vas- és faipari szerszámgepeket

és szerszámokat, benzin elektromotorokat és dynamókat, gépszijákat, olajokat, gőz-, víz- és gázarmatúrákat, gázcsöveket és gázcsőidomdarabokat (fiting), szivattyúkat, továbbá műszaki és elektrotechnikai cikkeket a legzsakszerűbben és legjobb minőségben szállítja

TECHNIKA R.-T. Targu-Mures

Sürgöncim: Technica. Telefon 3-36

Ősz haja

visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator

néhányszori használata által.

1 üveg ára használati utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **FEKETE DROGÉRIA** Targu-Mures

Szalámi

és mindennemű felvágottak a legolcsóbb napi árban és naponta frissen vágott liba és frissen sürt libaszőr kapható:

Lebovics szalámigyár

Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz. Árjegyzék és **הכשר** kívánatra ingyen

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE

Külföldi gyári lerakatok. — Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfi szövetek, flanelek stb.

Textil-Import

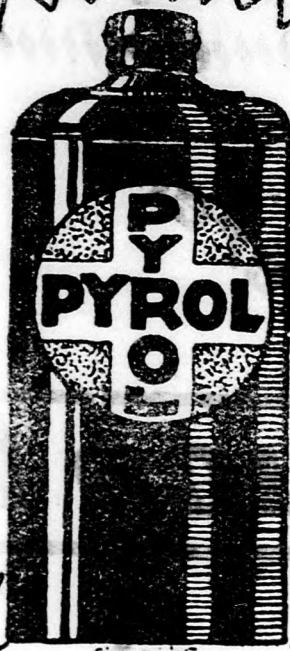
engros áruház megnyílt

Legolcsóbb bevásárlási forrás!!

Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek, flanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok.

Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga (volt Zöldfa-utca) 6.

PYROL

FÉMTISZÍTÓSZER

I.NACHT

SOCIETATE IN NUME COLECTIV CLUJ

Str. Memorandului 20.

* Telefonok: * Iroda 653 * Raktár 654 *

Vasuti anyagok!

Vasak, fémek, csavarok, csőáruk stb. stb.

Távíráti cím: Metalnacht

Mégis csak legjobb a késnéküli borotváló por, amely az ország legrégebb gyártmánya

„RASOL IDEAL“

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban. 5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb mennyiségben lei 30.— kgkint. Óvakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „ideal“ felirású valódi

Reszling József fodrász

Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

„Barzel“

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13 Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

Modern üvegesiszolda és tükörárugár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Telefon 2-14

Telefon 3-84

VADÁSZ & COMP.

vizvezeték-, csatornázás- és villamosvilágítás berendezési vállalat. Üzlet: Str. Universitatii (volt Egyetem-u.) 2 Műhely: Str. Baba Novac (volt Bethlen-utca) 11. szám alatt

Villamos vasalók, főzőedények, csillárok, Tungsram-féle izzólámpák, mindennemű szerelési anyagok állandó nagy raktára.

Első Erdélyrészi Ékszerárugár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám Telefon interurban 2-13 * Sürgönc.: Juvaere, Cluj

Ékszerárugártás, nagykereskedés

Fogászat arany és forrasztó * Arany, ezüst és platnabeváltás!

Kienle és Schwarzváldi órák képviselője, gyári lerakata **Csak viszontelárusítóknak!**

Villamostelegek

építését garancia mellett vállalja:

Zsigmond János

elektrotechnikai vállalata és mérnöki irodája Cluj-Kolozsvár, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.)

Ujonnán berendezett modern nagy gépjavitó-és tekercselőműhely. Szakszerű javítások és áttekeresések. Gyenge áramu és magas feszültségű berendezések. — Hálózatok tervezése és építése

Telefon 81. Ládagyár

Fióküzlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1381

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántói-ut) 1 szám

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,

ha levélben vagy személyesen o o adja fel rendelmenyét. o o

Meg nem felelő árut visszaveszünk. 1291

Nagy Áruház

rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelligés hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Felsőruhát, fehérneműt legszebb kivitelben készítenek, esetleg házhoz megyek. Értekezni lehet Széchenyi-tér 18. emelet 6362

Szesszszakmában 40 éves praxissal rendelkező 50—60 körüli, családostól zsidó ember, ki likörgyártásban, valamint borkezelésben jártas, raktárnoki vagy más megfelelő állást keres. — Megkereséseket „Szakértő” jellegre a kiadó továbbítja. 6361

Szénát szállít

préselve, prima minőségűt vagonvágatokban a z o n n a l :

Antal István, Brassó
Szentmiklós - utca 1/a.

Belvárosban eladó ház, több lakás átvehető. Cím a kiadóban. 1581

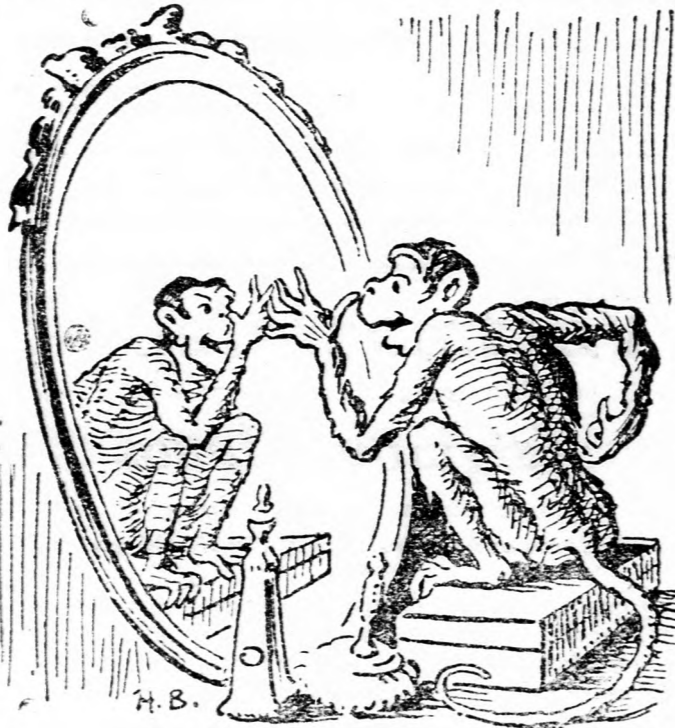
Belvárosban legforgalmasabb helyen jól bevezetett engros üzlet más foglalkozás miatt eladó, esetleg társulna. Választ pontos címmel 600.000 jellegre Radió, Cluj keretnek. 6348

Kiadó souterainhelyiség a Főter 20. sz. alatt egy hozzátartozó földszinti irodahelyiséggel. Értekezhetni a Kereskedelmi Hitelintézet Rt.-nél. 6352

Eladó „National Cash Register” pénztári készülék. Megtekinthető a Kereskedelmi Hitelintézet Rt.-nél, Piata Unirii 20. 6353

Ügyes tanuló felvevőszünk. Léb Fivérek. 6341

Ki fizet legtöbbet aranyért, brilliánsért. „Splendid” ékszerüzlet, Cluj, Str. Barițiu (Malom-u.), 16. 6335

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET

Lloyd 1479

Barok, csillag és virágcsiszolással, valamint adott rajzok után művészeti kivitelben készítenek üvegciszolda és tükörgyára CLUJ—KOLOZSVÁR, Str. Vlahuta (v. Bolyai-utca) No. 3. Hibás tükröket újra fonsoroz

Szeplő ellen nincsen
Semmi más segítség
Csak a **KAISER-BORAX**
Ehez nem fér kétség

1498

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Héber ABC kapható a „Kadima” kiadóvállalatnál, Cluj

Kérem

A n. é. vásárlóközönség előnyére

Luca P. Niculescu cluji fiókja a nagyérdemű vásárlóközönség becses figyelmébe ajánlja, hogy csütörtökön, október hó 11-én

m e g n y i t j a

Luca P. Niculescu

figyeln!

Gal. Regele Ferdinand 7. sz. alatt

ujonnan épült saját házában ujonnan berendezett **kézmű divatáruházát**

Ezen alkalommal eladásra kerülnek mindenféle textil, szövet és selyem divatcikkek feltétlen reklámárak mellett, ami kizár minden konkurenciát. Eladás nagyban és kicsinyben

Lloyd 2081

Megérkeztek az őszi divatujdonságok a

KALAP-KIRÁLY

áruházába Piața Unirii 24
Mátyás-kir.-tér. Óriási választék mindennemű férfi divatcikkekben. :: Nagy finom fehérnemű raktár :: Speciális kalapok nagy raktára :: Versenyen kívüli olcsó árak!
Valódi angol raglánok, bőrkabátok

IZRAEL & Co.

szőrmeáruházában

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák . . . 16000
Sportkabátok . . . 3000
Boák . . . 475
Gyermekekabátok 800
leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeáruházában!

Grünwald üvegciszolda Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék. — **Oradea-Mare**
és tükörgyár Épületüvegezési vállalat — Ujrafonsorozás — Finntükrök Strada Gerliczy 16. szám

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (v. Brassay-utca) 13. sz. n.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. B. L. Pop (Brassay-utca)

Telefon: Szerkesztő és kiadóhivatal — Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek zsendők. Kéziratokat adunk vissza

Cluj-Kolozsvár —

A jó politika hogy sohasem áru azokat meg nem mentarizmus fogal akitől minden pár kevesebbet kapja. Stresemann valóba centrumpárt a ma ipar meg van győz titokban az ő mal jobboldali munkás gel viseltetik a pedig evez a P zatoryai felett s e hol fog kikötni a szombat esti birod mutatta az új kor dett, a kommunist ták: „Meggzóalt S nyomban választott hogy Stinnesnek s kormány újjaalaki a vas és acéliparos ama kijelentésére, rizmus csődött mo mondott csődött, az állam rendelkez és a ház többsége tehát elhárítja ma milyen közössége Ezzel szemben a róra, hogy a Stin vel, söt egyenes ciakkal. A kuliss és a tisztánlátást nyilt szinen és Stresemann ellen egymással.

A tények a Németország van. gyűlésen juttatja Düsseldorfban tit franciákkal. Az Stresemann áll, királya Stinnes. E mas versenyre ke séges, melyik lesz gyal az európai Németország teljha akkor pedig a b messzemenő felha amilyenre még nem lemben. Ugyiszolv mányt és felhatalb olyan intézkedés ügyi és gazdasági tatlanul szükséges hatalmazás alapján határozta el ma lalos zuhanása az ugynevezett fő séget a föld stabi tani. A kormány több radikális inte nem egy oldalon váltani. Az állami megkivánja az áll esökkentését és ez semannak kell minimumra kell ami szintén a sérelmével jár. De kül meg kell tenn különben a ban Németország nem ben ma az a hely nagyobb megrend talos állami nyom magánynyomdák is koznak. Az egyil